

Mylan, Taras

Pochówek wojownika kultury przeworskiej z przedpola Karpat

Archeologia Polski Środkowowschodniej 8, 333-336

2006

Artykuł został zdigitalizowany i opracowany do udostępnienia w internecie przez Muzeum Historii Polski w ramach prac podejmowanych na rzecz zapewnienia otwartego, powszechnego i trwałego dostępu do polskiego dorobku naukowego i kulturalnego. Artykuł jest umieszczony w kolekcji cyfrowej bazhum.muzhp.pl, gromadzącej zawartość polskich czasopism humanistycznych i społecznych.

Tekst jest udostępniony do wykorzystania w ramach dozwolonego użytku.

TARAS MYLAN

POCHÓWEK WOJOWNIKA KULTURY PRZEWORSKIEJ Z PRZEDPOLA KARPAT

Tuż przy granicy zasięgu miasta Truskawiec, od strony miejscowości Staniła (Станеля) w rejonie drohobyckim, w obwodzie lwowskim, natrafiono przypadkiem na ciałopalny pochówek wojownika należący do kultury przeworskiej. Wyposażenie grobowe zachowało się wyłącznie w postaci pozostałości wykonanego z żelaza uzbrojenia, na które składały się: dwa groty włóczni, umbo i imacz tarczy, sprzączka oraz okucia pasa.

Pochówek zlokalizowano na niewielkim, pokrytym lasem wyniesieniu, jakie powstało na jednym z grzbietów ciągnących się w stronę Beskidów. Natomiast w odległości pięciu metrów od miejsca odkrycia znajduje się zabagnione starorzecze niewielkiego strumyka, będącego prawym, bezimiennym dopływem rzeki Tyśmienicy, wpadającej do Dniestru (ryc. 1).

Pozostałości pochówku na poziomie calca manifestowały się w postaci owalnej jamy, rozciągniętej na osi północ-południe, o średnicach 0,8 i 0,5 m. Gleba na stanowisku, to ciemno szary humus grubością dochodzący do 15 cm, pod którym zalegało podglebie przechodzące na głębokości 0,2-0,25 m w glinę calcową. Pochówek zagłębiony był w ziemię 0,3-0,35 m od dzisiejszej jej powierzchni. Nie udało się ustalić sposobu zalegania wyposażenia w obiekcie. Należy jeszcze dodać, że wraz z metalowymi przedmiotami znalezione zostały fragmenty glinianego naczynia. Pozwala to na przypuszczenie, że pochówek ciałopalny złożony był w popielnicy.

Jeden z groty zachował się znakomicie, z drugiego pozostała tulejka i fragmenty liścia, co było wynikiem oddziaływania środowiska glebowego. Długość pierwszego wynosi 28 cm, a jego liść ma kształt laurowaty o przekroju rombówatym z *quasi* żeberkiem, mierzący w najszerszym miejscu 0,35 cm, przy długości całkowitej 17 cm. Tulejka ma przekrój okrągły o średnicy 1,5 cm, a w górnej części – czworoboczny, spowodowany „zejściem” na jej powierzchnię żeberka. Zaopatrzona jest w dwa otwory dla umocowania groty na drzewcu. Groty tego typu charakterystyczne są dla środkowego okresu rzymskiego i mają analogie w zespołach z fazy B2/C1-C1. Biorąc pod uwagę znaleziska z terenu Ukra-

iny, chronologie tą można zawęzić do fazy C1 (D. Kozak 1984, s. 45). Grot zachował się dobrym stanie. Powierzchnia jest tylko miejscami pokryta wżerami rdzy, która nie wpłynęła na nadwątlenie jego rdzenia (rys. 2: 6).

Drugi z groty włóczni miał długość 19,5 cm. Liść z odłamanym szczytem, jak i w poprzednim przypadku miał kształt laurowaty i wydzielone żeberko oraz taki sam przekrój. Szerokość w najszerszym miejscu osiąga 3,2 cm. Zachowany fragment tulejki ma przekrój okrągły o średnicy 1,1 cm. Zachowały się resztki gwoźdźcia, za pomocą którego grot mocowano do drzewca (ryc. 2: 5). Chronologia tego egzemplarza zbieżna z omówionym poprzednio.

Kolejnym elementem wyposażenia jest umbo tarczy. Średnica kołnierza z otworami, w których zachowały się mocujące umbo do płyty tarczy nity z okrągłymi główkami wynosi 14,5 cm. Średnica pokrywy wynosi u podstawy wysokiego na 4 cm kołnierza – 11 cm, a całkowita jej wysokość – 12,5 cm. Szczyt pokrywy zbroi wysoki na 4 cm, okrągły w przekroju kolec, rozszerzający się u podstawy (ryc. 2: 1a-b). W klasyfikacji D. Kozaka opisany egzemplarz odpowiada typowi I, natomiast w klasyfikacji M. Jahna – typowi 7b (D. Kozak 1984, s. 28). Umbo uszkodzone jest miejscami korozją, ale generalnie stan zachowania należy uznać za dobry.

W grobie znaleziono również, zachowany w trzech częściach, imacz od tarczy z rynienkowatym uchwytem zakończonym trapezowatymi płytkami z zaokrąglonymi narożnikami, w których zachowały się nity z płaskimi, okrągłymi główkami średnicy 2,3 cm. Długość całkowita 17 cm, szerokość uchwytu 2,1 cm (ryc. 2: 7). Przedmiot silnie skorodowany, tak że jeden z nitów wypadł z płyty. Imacz reprezentuje typ 9 w klasyfikacji M. Jahna, uchodzący za najbardziej powszechny w inwentarzach kultury przeworskiej. Podobne imacze występują powszechnie na Ukrainie w inwentarzach grobowych kultury przeworskiej.

Silnie skorodowana sprzączka o prostokątnej ramie mierzącej 3,8 x 4,9 cm. zaopatrzona jest ona w bla-

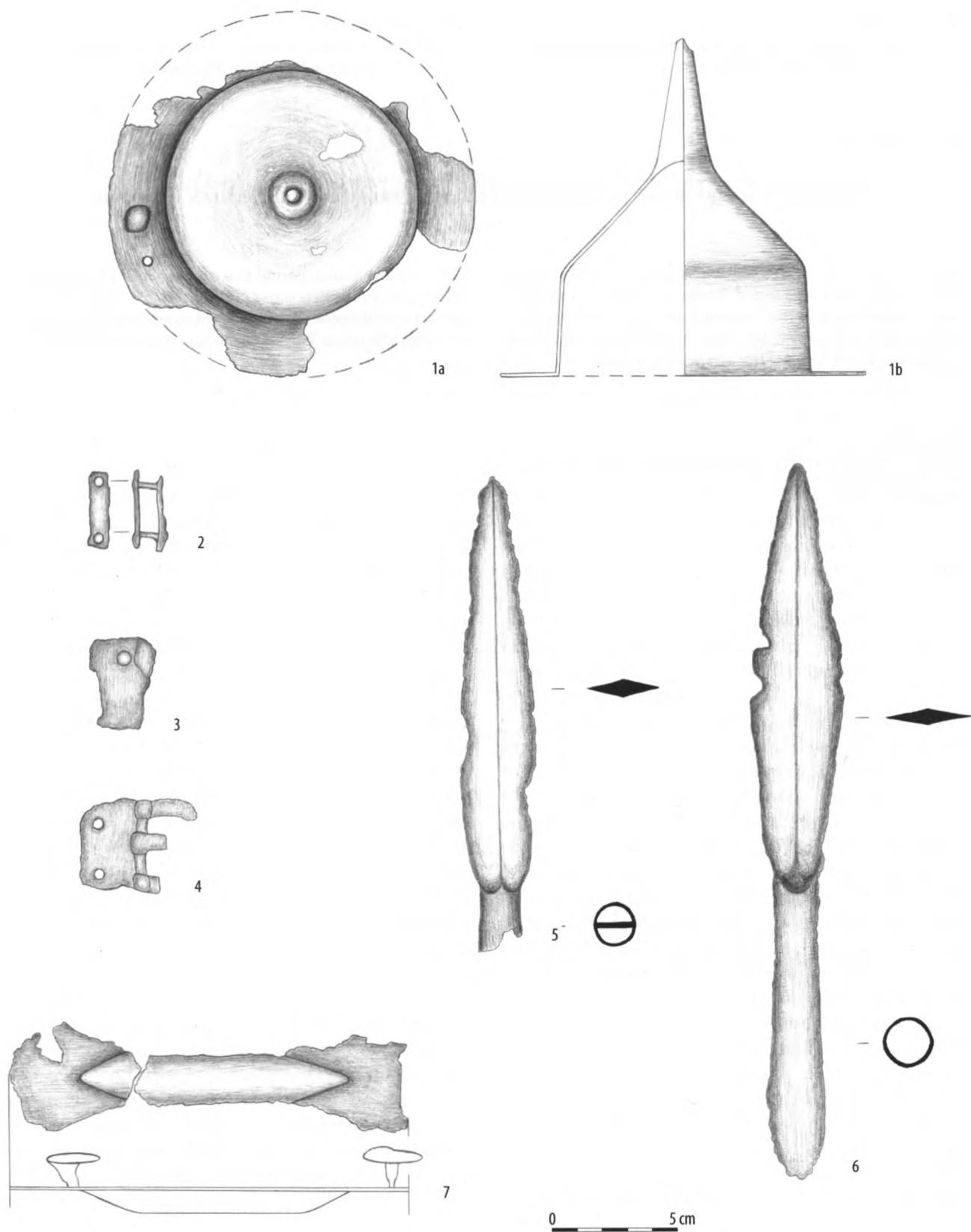
Ryc. 1. Lokalizacja miejsca odkrycia pochówku z Truskawca, obw. Lwów.

szaną skuwkę z otworami na nity średnicy 0,3 cm. Jej kształt odczytano na podstawie zdjęcia rentgenowskiego (ryc. 2: 4). Najbliższa jej analogia pochodzi z grobu odkrytego w Dobrostanach (Добростани) w rejonie jaworowskim, w obwodzie lwowskim (M. Śmiszko 1932, s. 6-7). Egzemplarze takie występują powszechnie w środkowym okresie rzymskim.

Okucie pasa (?) składało się z dwóch niewielkich blaszek o rozmiarach 1,0 x 2,9 cm, połączonych ze sobą

za pomocą dwóch nitów. Obejmowały one najpewniej skórę pasa, grubości 0,8 cm (ryc. 2: 2). Być może jakiś związek z konstrukcją pasa ma przedmiot wykonany z żelaza z widocznym śladem po nicie (ryc. 2: 3).

Wszystko wskazuje na to, że pochówek wojownika z Truskawca był odosobniony. Uzupełnia on listę tego typu obiektów, stanowiąc kolejny ślad wskazanej już przez M. Śmiszkę, ekspansji ludności kultury przeworskiej w kierunku południowo-wschodnim.

Ryc. 2. Truskawiec, obw. Lwów. Inwentarz grobu: 1a, b – umbo; 2 – okucie pasa; 3 – przedmiot nieokreślony; 4 – sprzączka; 5-6 – groty włóczni; 7 – imacz. Rys. T. Mylan.

LITERATURA

Kozak Denis 1984 <i>Pševors'ka kul'tura u Verhn'omu Podnistrov'i ta Verhn'omu Pobužž'i</i>. Kiiiv.	Śmiszko Marcijan 1932 <i>Kultury wczesnego okresu epoki cesarstwa rzymskiego w Małopolsce Wschodniej</i>. Lwów.

TARAS MYLAN

BURIAL OF A WARRIOR OF THE PRZEWORSK CULTURE FROM THE CARPATHIAN FORELAND

SUMMARY

Near the east limit of Truskawiec locality (Drohobyč region, Lviv district) there was found by chance a grave, probably an urn one, belonging to the Przeworsk culture. The grave equipment included two spear-heads, an umbo and a shield handle, a buckle and belt fittings. The assemblage is dated to C1 phase

of the middle Roman period and supplementing the register of men burials of the Przeworsk culture, this discovery constitutes a new trace of denoted already by Marcjan Śmiszko expansion of the people of the Przeworsk culture towards south-east.

Taras Mylan
 Інститут Українознавства ім. І. Крип'якевича НАН України
 Бул. Винниченка 24
 79008 Львів 8